

חיסול הנהגת חמאס בדוחא: סגירת חוב מוסרי, פגיעה אסטרטגית ומכה לקטאר

written by מאיר בן שבת | 09.09.2025

בעת כתיבת שורות אלה, טרם התבררו תוצאות התקיפה הישראלית בדוחא על מקום התכנסותם של בכירי הלשכה המדינית של חמאס, אולם עצם הפעולה כבר יוצר טלטלה בחמאס ובקרוב כל השחקנים באזור.

לאחר הפגיעה הקשה בראשי האירגון ברצועת עזה, הפכה ההנהגה בחו"ל למוקד הכוח המשמעותי ביותר בנושא על כתפיו את תנועת-חמאס על כל מרכיביה.

פעילותה של הנהגה זו היוותה מכפיל כוח לאירגון הטרור וגישרה על הפערים שנוצרו בתפקוד חלק ממכלולו האחרים, בעקבות המגבלות עליהם ברצועת-עזה או ביו"ש.

בזמן שראשיו בעזה מתנהלים במחתרת, מתקשים לתפקד וקולם לא נשמע, ממלאים את מקומם בהצגת מדיניות התנועה ובקידום ענייניה, אותם אנשי ה"הנהגה המדינית" שמרכז-חייהם מחוץ לאזור: בטורקיה, קטאר, לבנון או במדינות אחרות.

הם מחליפים את ההנהגה המסתתרת, גם בהופעות בבימות-התקשורת, ברשתות החברתיות, בכינוסים ובשיחות מדיניות. הם גוף המטה של הארגון, אחראים לגיבוש מדיניותו ולהסברתה, נושאים בנטל גיוס התמיכה המדינית והמשאבים הנחוצים לבניית יכולותיו של הארגון ולפעילותו באזורים השונים. חלקם ממלאים תפקידים מבצעיים החל מתיאום בין-אזורי למטרות טרור וכלה בהכוונה של פעילות קונקרטית בזירות שונות. צאלח עארורי, הזכור לשמצה, היה בין הפעילים המוכרים לציבור אך כמוהו יש עוד כשלושים פעילים: חאלד משעל, חליל חיה, מוסא אבו מרזוק, נזאר עוודאללה, באסם נעים, סאמי אבו זוהרי, עזאת רשק, אוסאמה חמדאן, מחמוד מרדאוי, טאהר נונו, זאהר ג'ברין ונוספים. נראה כי חלק מאלה היו יעד התקיפה.

בהקשר ל-7 באוקטובר, זכורה היטב תפילת ההודיה המתקשרת של ראשי הארגון, שהיו באותה עת בטורקיה.

ולא רק זאת, בתקשורת הישראלי הובלטו גם דברים שאמר לאחר הטבח, ע'אזי חמד מבכירי הארגון בעזה שהעתיק את מושבו לקטאר והבהיר: ישראל היא "מדינה שאנחנו רוצים להוריד", "מבול אל- אקצא" הוא רק הפעם הראשונה. תהיה גם פעם שנייה, שלישית ורביעית. יש לנו האיתנות והאפשרות להילחם ולשלם את המחיר". באשר לדרישתה של ישראל לפירוק חמאס מנשקו, הוא פסק -"נשק ההתנגדות הוא מהות הסוגייה הפלשתינית, אנחנו (בחמאס) מחויבים לכך ולא נמסור אפילו כדור ריק אחד".

מפקדה זו היא גם הכתובת הטבעית שהייתה מקבלת על עצמה את מלאכת שיקומו של ארגון הטרור המוכה, ברגע שזה יתאפשר. היא זו שתבצע גם את החיבור לאיראן ולשלוחיה, למדינות תומכות אחרות, לרשת הארגונים האסלאמיים הפרוסה בעולם ומזוהה עם "האחים המוסלמים", לכסף, לתקשורת, ולשאר המשאבים שיידרשו לשם כך.

לנוכח התפקיד המרכזי של הנהגה זו, ומעורבותה העמוקה במאמצים לגרור את ישראל למלחמה אזורית רב-זירתית, ישראל לא הייתה יכולה להרשות לעצמה להשאיר אותה על רגליה. ההימנעות מפגיעה בה עד כה העמידה בספק אצל חלק מהשחקנים את איומיה של ישראל על מלחמת חורמה בחמאס ויצרה את הרושם כי שהות בתורכיה או בקטאר מבטיחה חסינות מפניה.

לאחר שהפריכה את הנחות-העבר באשר ליכולתה לנהל מלחמה ממושכת או רב-זירתית, ישראל, בפעולותיה האחרונות, מאתגרת את כל מה שנתפס בעיני אויביה כ"כללי המשחק".

הודעת דוחא על השהיית מעורבותה בתיווך בענייני עזה היא צעד צפוי בעקבות הפעולה הישראלית. הזעם הקטארי ימצא את ביטויו גם בהסתה באל-ג'זירה ויש לצפות לביטויי זעם ומחאה גם מתורכיה. העובדה שווינגטון לא מנעה מישראל לפעול בדוחא, תרסן את תגובתם.

בשטח, יש לצפות לעליית מדרגה בניסיונות מצד פעילי חמאס ביו"ש ובעזה, לנקום את הפגיעה בהנהגה. יש לתת את הדעת גם לנעשה בהר הבית ובמזרח ירושלים.

הנעלם הגדול הוא ההשפעה על מצבם של החטופים ועל הסיכויים לחדש את המשא ומתן. על פניו נראה כי לחמאס אינטרס בסיסי לשמור על חיי-החטופים בהיותם תעודת הביטוח היחידה לשרידותם של הפעילים. ברם, קשה לצפות את התגובות הרגשיות מצד שוביהם של החטופים ואת הקווים האדומים שהם סימנו לעצמם. לעניין אחד אין צורך לדאוג: אם חמאס ירצה לחזור למשא ומתן, סוגיית המתווכים לא תהיה מכשול לכך.

התפרסם בישראל היום, בתאריך 09.09.2025.